

Georg S. Geils prædiken 7. søndag efter trinitatis

Taler

Georg Seeberg Geil
Biskop

Sted

Budolfi Kirke, Aalborg Domkirke

Omstændigheder

En præcis datering af prædikenen kendes ikke, hvorfor prædikensamlingens udgivelsesår (1985) er angivet som dato.

Prædikentekst

Matthæusevangeliet kapitel 10, vers 24-31

1

Om spurve og sadisme

5 Et par af Europas kendte psykologer har fortalt om énæggede tvillinger, der altså var født med nøjagtig de samme arveanlæg, men som unægtelig anvendte dem på hver sin måde. Det ene hold havde stærkt sadistiske træk i familien, men de omstøbte de træk: den ene af dem blev slagter, den anden kirurg. Et andet hold tvillinger havde en anden form for arveanlæg – den ene af dem blev storforbryder, den anden en fremtrædende opdager.

10

Hvad siger sådan noget? I al fald dette, at mennesket er andet end en robot. At mennesket er mere end bare kemi. At mennesket er andet og mere end et naturprodukt, der bare skal fungere i et antal år.

15 Mennesket er også *ånd*. Ånd der kan se syner, kan løftes, kan ane det udsigelige. Ånd der kan forfærdes og kan se de usigelige afgrunde. Ja, man kan ikke *kunne* det første uden også at *måtte* det andet.

20 Teksten i dag taler om en af de sider, der uundgåeligt hører med i et væsen, der er af ånd. *Frygt* taler Jesus om. Han gør det i forskellige aspekter, men henimod tekstens slutning samler det hele sig som ind i et højspændt felt.

25 Forfattere i mange lande har digtet dybsindigt om frygten. Husker du beretningen om pesten, der tog livet af en masse mennesker – men *frygten* for pesten tog livet af endnu flere.

Og alverdens sprog har sentenser om det grundvilkår for et menneske, der hedder frygten. F.eks.: Frygten tager lange skridt. Det, man frygter, tror man let.
30 Frygten får folk til at tro det værste. Der er intet, man bør frygte mere end – frygten. Det eneste, der formerer sig hurtigere end kaniner, er frygt.

Alle kender til perioder af frygt – tider da et eller andet står én imod. *Mange* (og
35 mange fler end du nok forestiller dig) kender frygten som den alt for trofaste rejsekammerat, der kun sjældent lader én alene.

Tit er mønstrene blevet dannet i tidlige år. Den frygt, man har fået i sig som barn, kan f.eks. sætte sig i et mindreværds kompleks. Et mindreværds kompleks
40 består ofte af en bastet og bundet længsel efter at turde *give* kærlighed og slippe lidt ømhed løs, siger kloge folk. Og der ligger ikke så lidt livsvisdom i *det*, han sagde, den meget fremtrædende læge, der tilsyneladende havde haft succes i alt:
»Jeg tør aldrig tro på, jeg egentlig duer til noget – jeg bliver ved at se min mors pegefinger, mens hun sagde: Selvros stinker; husk, at et menneske *er* ikke noget,
45 *Gud* er alt.« Og så føjede berømmelsen til: »Du kan sige, hvad du vil af fornuftige ting, men jeg kommer aldrig fri af den pegefinger; gør jeg noget godt, plager den mig; præsterer jeg rent fagligt noget af klasse, bliver jeg alligevel knuget til jorden af en forfærdelig mindreværdsfølelse.«

50 Hvis nu ordet var frit her i Domkirken, er jeg godt klar over, en og anden ville sige: Sig mig, hvad har alt det dér egentlig med evangeliet at gøre? – Og dertil svarer vi: Det har rigtig meget med evangeliet at gøre. For en evangelisk grundtone siger: Respekt for mennesket!

55 Jesus selv havde den tone med hjemmefra, fra Gud. Ja, for den beskeds skyld kom han. Både om frygt og om frygtløshed taler han i dag. Frygt ikke – siger han – for ham, der gerne *vil* ødelægge dig, men ikke *kan*! Det er Djævelen, han dermed taler om. Grusomt kan Djævelen spille sig op, med al den opblæsthed, en undermåler kan opbyde. Men: Frygt ikke for ham! – Det er på baggrund af
60 den besked, Luther endda tillod sig at le ad Djævelen.

Og *du* – aldrig kan du blive besat af Djævelen. Gud giver dig ikke fra sig – og aldrig ville Gud se apatisk på, at Djævelen skulle lege kispus med dig.

Frygt ikke Djævelen – frygt alene Gud! *Han* er den, der ene blandt alle kan ødelægge dig – men som aldrig *vil*. Jesus selv kom med fuldmagt fra Gud. Han kom for at bringe den vanvittige sandhed helt ind på livet af dig, at han selv står på menneskets side. Føler du dig ind imellem som i fængsel, da bor han i celle
70 med dig. Og aldrig lader han dig bo alene i de sønderskudte forhåbningers ruiner. Frygt Gud! – ikke med nogen skrækfrygt, men med den ærefrygt, den respekt, vi kalder hengivenhed. Eller sagt anderledes: Frygt Gud med den *tillidfyldte* frygtløshed – *så* behøver du intet andet at frygte i denne verden.

75 Ja, tænker én, det *er* jo også dejligt at vide, at ikke en spurv falder til jorden, uden at Gud ville det! – Jamen, holdt, det står der ikke noget om. Ja, i oversættelsen fra 1907 står der, at ikke en spurv falder *uden jeres Faders vilje*. Men det står der ikke i grundteksten. Gud *er* ikke den, der sidder og regner på, hvad et menneske nu kan blive lidt klogere eller lidt bedre eller lidt ordentligere af, og som så lader
80 lidelse eller smerte rulle frem mod det menneske, eller mod dets barn, eller mod én det på anden måde holder af. Billedet af Gud bliver jo billedet af en sadist, hvis det virkelig skulle være sandt, at Gud *ville* den uhelbredelige sygdom, der ramte dit barn, at Gud *ville*, dit barnebarn skulle køres ihjel, at Gud *ville*, din nabos hus brændte, eller at dine naboer lever som hund og kat, eller at Gud *ville*,
85 livet ind imellem skulle være dig uudholdeligt tungt – altsammen for at du skulle lære taknemlighed eller ydmyghed. Jamen, *det er ikke Gud*, Gud som vi kender ham fra Jesus. Jesus *ville* intet af alt det dér – han ville det modsatte: Sig selv satte han ind, mod alt hvad der var umenneskeligt, mod alt hvad der nedværdigede og pinte hans menneske. Og da dødsangsten troppede op hos
90 ham selv, sagde han: Hvor knuger det mig, indtil det er ovre! Hans sind har krympet sig over for alt, hvad der var styret af ondskab. Om man siden i historien har givet en af hans mindste mod eller mad, om man har plejet det menneskes sjæl eller krop, om man fysisk rejste et menneske op eller man psykisk gav et menneske oprejsning – i det altsammen var Jesus, og i det
95 altsammen skete Guds fingres gerning.

Og ikke en spurv falder, *uden at jeres Fader er med i det* – stod der i vores oversættelse. Ikke en spurv falder *uden jeres Fader*, står der på græsk. Nu er det uudgrundelige bevaret i oversættelsen. Seidelin'erne har ud fra sproglige
100 paralleller i Gamle Testamente oversat: Ikke en spurv falder, uden at jeres Fader ser det og husker. – Det betyder, at han ser din smerte, men ikke din skyld – og at han husker, ikke din skyld, men din smerte.

105 Aldrig kommer det onde *fra* Guds hånd. Men *når* det rammer dig, er der plads i Guds hånd – til dig *og* til alt, hvad der blev dit. Om så du skulle synke i det dybeste ocean, er selv oceanet kun en vandpyt i din Faders hånd.

Der er i alt det her ikke tilløb til nogen forklaring – dine gåder bliver du ikke
110 uden videre friet fra at leve med. Men der er i alt dette en *afklaring* – *den* afklaring, at Jesus har været her *før* dig; det kan du trøstigt sige til dig selv igen og igen. Og til syvende og sidst er livet så en gåde, der ikke skal løses, men leves.

Frygt ikke! Om fuglen bliver taget af en rovfugl eller ramt af en søndagsbilist, så
115 *er Gud*. At være Guds er ikke at være én, der er tegnet forsikring for mod ulykker – at være Guds er at være Guds også *midt i* ulykken.

Den besked har vi fået fra Jesus. Tilmed er han den eneste i historien, der har prøvet at råbe op mod Guds bortvendte ansigt. Det kan *du* aldrig komme til.
120 Ser du ikke Guds ansigt, ser han dit. Og også i morgen siger han: Frygt ikke!

Frygt ikke! siger Jesus og føjer til: Det skjulte skal blive afdækket, det hemmelige blive kendt. Umiddelbart kan man synes, der ligger en trussel i de ord: Tænk, når sindets dybder skal krænges op og ud! Men det er ikke det, Jesus tænker på.
125

Han vil have sagt: En dag skal det blive klart for dig, at alt, hvad jeg havde for med dig, var nænsomhed, ømhed, kærlighed. En dag skal det, der sidder og gør så ulideligt ondt i dig, ikke længer sidde og gøre ondt. En dag skal du mærke liv i dig i alt det, der nu føles dødt. Du skal komme til at forstå hemmelighederne.
130

Sådan med dit liv i verden, og sådan med dit liv den dag din verden er pakket sammen. Der er bid i Lindhardts bemærkning om den raffinerede selvoptagethed, at man bekymrer sig for sin evige salighed og lader det jordiske i stikken: Det er om den evige salighed det hedder, at hvad der er umuligt for
135 mennesker, det er muligt for Gud. Derfor er den evige salighed ikke noget at bekymre sig om, for enten er den umulig og altså ikke en bekymring værd, eller også er den Guds gave, og så er den hævet over al bekymring.

Ordet *passion* betyder både lidelse og lidenskab. Også på dansk er de to ord sider
140 af én sag: Den, der ikke holder af, er skånet for megen lidelse. Med rette taler vi om Jesu *passion* – i dobbelt forstand. Han *måtte* holde af. Han *måtte* lide. Hans livs mening lå *déri*.

145 Og en discipel står ikke over sin mester. »Dit liv er ikke færdigt, før du har fyldt det ud, og hver dag har en mening, du ikke forstår. Hvad din dag betyder, forstår du ikke på forhånd. Du taber ikke dine år i en bundløs brønd. Du bærer dem i dig, og der modnes de ... Og I er mere værd end mange spurve... Milliarder og atter milliarder af mennesker, og ikke en eneste skæbne var ligegyldig for
150 Gud... Kun Gud kan vurdere menneskets liv så højt. Dette svære liv er et godt liv, fordi det er Guds gave til dig.« (Johannes Møllehave).

Den fuldkomne kærlighed jager frygten ud, hedder det i 1. Johannes-brev. Frygt kan kun fordrives ved varme. *Guds* kærligheds varme. *Og* – i spejlinger –
155 menneskers. Kun den magt, der tror alt og tåler alt, håber alt godt og udholder alt, kun den magt kan få bugt med frygten.

Men det betyder så igen, at der inde i Guds kærlighed er plads til alle slags sind og derfor også til alle slags bøn. Ikke kun til pæne, polerede bønner, men også til
160 bøn, der er i familie med profetens bebrejdende suk: »Herre, hvor længe skal jeg klage, uden at du hører mig?«

For *dig* betyder det, at intet af det, der knuger dig, skal du undertrykke – så ligger det bare i sindets dyb og rådner. Du skal ikke undertrykke det, men
165 overgive det – til ham, der kan holde dig ud, også når du ikke kan holde dig selv ud.

At koble *af* fra frygten hjælper så lidt. At koble frygten *til* Gud, gennem bøn, giver meget. Kast alle jeres bekymringer på Ham, siger Peter – med et billede, *vi*
170 forstår på en ny måde: Bekymringer er som en tikkende sprængladning; bliver man stående med den for længe i hånden, bliver man selv revet med i tilintetgørelsen. Men: *Kast* det hele over på Gud – mod ham kan det ingen fortræd gøre! Og frygt så ikke!

175 Og *kan* du ikke selv samle sindet til at bede, er du dog ikke ladt i stikken. Når en anden beder for dig, betyder det, at han tager sprængladningen ud af dine hænder, og så kaster han den på dine vegne over på Gud. Og *du* er under Guds øje.

180 Og ret havde han, der i en uendelig trængt situation skrev: »Du svigted aldrig, Herre Krist, du svigted ej, / selv når dit svar på al min bøn var nej og nej... Dig

ser vi, Herre, og jeg véd: ved enden af min vej, / når dette hjertes uro dør – da skal jeg møde dig.«

185

Kilde

Manuskript taget fra Georg S. Geil (1985) "Og der blev lys. 25 prædikener", s. 160-165 Poul Kristensens Forlag efter aftale med Georg S. Geils arvinger.

Kildetype

190 Dokumentation i bogværk

Tags

7. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/georg-s-geils-praediken-7-sondag-efter-trinitatis>

195

200

205

210

215

220